

Sygn. akt III CSK 42/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSA Anna Kozłowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Komisji Zakładowej Niezależnego Samorządnego Związku
Zawodowego "Solidarność" w PKP Przewozy Regionalne sp. z o.o.,

Ś. Zakładu Przewozów Regionalnych w K.

przeciwko P. J.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 grudnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.

z dnia 28 lipca 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Powód, Komisja Zakładowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w PKP Przewozy Regionalne Spółka z o. o. Ś. Zakład Przewozów Regionalnych domagał się zasądzenia od P. J. kwoty 238.705,58 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Podstawę prawną żądania stanowił przepis art. 299 k.s.h., pozwany był bowiem członkiem zarządu spółki działającej pod firmą I. spółka z o. o. Przeciwno tej Spółce powód uzyskał tytuł egzekucyjny w postaci wyroku Sądu Okręgowego w K., mocą którego zasądzano na jego rzecz kwotę 229.658,58 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Stwierdzona tym wyrokiem wierzytelność nie została zaspokojona, a postępowanie egzekucyjne zostało przez komornika umorzone z powodu bezskuteczności egzekucji .

Wyrokiem z dnia 13 marca 2009 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanego na rzecz powoda dochodzona kwotę, wobec niewykazania okoliczności z art. 299 § 2 k.s.h. Sąd Okręgowy, w związku z zarzutami pozwanego, rozważał również czy powód ma zdolność sądową i procesową i czy był w procesie prawidłowo reprezentowany, i zarzuty te uznał za chybione. Apelacja pozwanego od tego wyroku została oparta wyłącznie na zarzucie naruszenia art. 479^{8a} §1 i § 4 k.p.c. w związku z art. 89 § 1 k.p.c., przez niezwrócenie pozwu, mimo że powód reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, nie dołączył do pełnomocnictwa dokumentu, z którego wynikałoby, iż osoby udzielające pełnomocnictwa procesowego były upoważnione do działania w imieniu powoda. Wyrokiem z dnia 28 lipca 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego, nie dopatrując się wadliwości w umocowaniu pełnomocnika procesowego powoda.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną pozwany. Opierając ją na podstawie przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzucił nieważność postępowania spowodowaną brakiem po stronie powoda organu powołanego do reprezentowania oraz brakiem należytego umocowania pełnomocnika powoda (art. 379 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieważności postępowania spowodowanej niewłaściwym umocowaniem pełnomocnika skarżący upatruje w wadliwym wykonaniu przez pełnomocnika procesowego powoda obowiązku z art. 89 § 1 k.p.c. wykazania swego umocowania zaś twierdzenie o braku organu powołanego do reprezentowania powoda wiąże z podjęciem za powoda działań przez organ nazwany zarządem, który, w ocenie skarżącego, w strukturze powoda ukształtowanej przepisami statutu, nie występuje. Zarzuty te są nietrafne.

Powodem w sprawie jest Komisja Zakładowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w PKP Przewozy Regionalne Spółka z o. o. Ś. Zakład Przewozów Regionalnych. Nie budzi wątpliwości, że powód jest osobą prawną. Wynika to z następujących okoliczności.

Art. 15 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (t.j. Dz. U. Nr 79 z 2001r., poz. 854 ze zm.) stanowi, że związek zawodowy oraz jego jednostki organizacyjne wskazane w statucie nabywają osobowość prawną z dniem zarejestrowania. Powołany przepis był przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego. W uchwale z dnia 25 marca 1993 r. I PZP 73/93 , (OSNC z. 10 z 1993 r., poz.169) Sąd Najwyższy stwierdził, że „na podstawie rejestracji Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” osobowość prawną uzyskał tylko ten Związek. Jednostki organizacyjne Związku istniejące w dniu wejścia w życie zmiany statutu, określającej jednostki mające osobowość prawną (art. 13 pkt 7 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych - Dz. U. Nr 55, poz. 234), nabyły tę osobowość z tym dniem . Jednostki organizacyjne powstające po tej dacie nabywają osobowość prawną z chwilą uzyskania - zgodnie ze statutem Związku - prawa do działania w charakterze statutowych struktur Związku Zawodowego „Solidarność.” Podzielając dokonaną w powołanej uchwale wykładnię tego przepisu stwierdzić należy, że fakt zarejestrowania NSZZ „Solidarność” jako związku zawodowego jest nie tylko faktem powszechnie znanym, ale jest nadto faktem historycznym. Dalej uwzględnić należy, że ze statutu NSZZ „Solidarność” wynika, iż związek jest zorganizowany na zasadzie terytorialno – branżowej, a jego podstawową jednostką terytorialną jest m.in. organizacja zakładowa. Statut stwierdza, że organizacja zakładowa ma osobowość prawną (§16 ust. 1 i § 17 statutu), przy czym jej zarejestrowanie (czyli uzyskanie prawa do

działania w charakterze statutowej struktury Związku) następuje przez właściwy terytorialnie zarząd regionu (§ 20 ust. 1). Powód został zarejestrowany w Rejestrze Zakładowych Organizacji Związkowych prowadzonym przez Zarząd Regionu Ś. NSZZ „Solidarność” w dniu 5 października 1999 r., zatem z tym dniem uzyskał osobowość prawną.

W myśl art. 38 k.c. osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i opartym na niej statucie. Jako osoba prawna powód ma zdolność sądową i procesową (art. 64 §1 i art. 65 § 1 k.p.c.). Zgodnie z art. 67 § 1 k.p.c. osoby prawne dokonują czynności procesowych przez swoje organy albo przez osoby uprawnione do działania w ich imieniu. Strukturę wewnętrzną powoda reguluje statut Związku. Zgodnie z § 34 ust.1 tego statutu, jednostki organizacyjne Związku mają następujące rodzaje władz: władzę stanowiącą, władzę wykonawczą i władzę kontrolną; statut określa zatem organy tych osób prawnych.

Z § 34 ust. 3 statutu wynika, że w organizacji zakładowej władzą wykonawczą jest komisja zakładowa i może ona, ale nie musi, wybrać prezydium. Dalej z przepisu wynika, że w niektórych jednostkach organizacyjnych władzą wykonawczą jest zarząd, z tym że ust. 6 tego paragrafu stanowi, iż w podstawowych jednostkach organizacyjnych zarządem jest władza wykonawcza. Zatem powód jako osoba prawna ma organy, w tym organ wykonawczy w postaci komisji zakładowej zwanej też zarządem. Jasne brzmienie przepisów statutu NSZZ „Solidarność” czyni nieuzasadnionym twierdzenie skarżącego, że skoro w strukturze powoda funkcjonuje zarząd to jest to organ, którego istnienia nie przewidziano w przepisach statutu. Zarzut ten wiąże się z treścią uchwały nr 23/2005, pod którą podpisy złożyli „członkowie zarządu”. Zarząd, w świetle powołanych przepisów statutu Związku, jest określeniem tożsamym z pojęciem „władzy wykonawczej” organizacji zakładowej czyli jej komisji zakładowej.

Do pozwu wniesionego w sprawie niniejszej, podpisanego przez pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego D. D. pełnomocnik ten, dla zadośćuczynienia obowiązкови wynikającemu z art. 89 § 1 k.p.c., oprócz statutu NSZZ „Solidarność” i poświadczenia rejestracji powoda w dniu 5 października 1999 r., dołączył pełnomocnictwo procesowe udzielone mu przez M. S. jako

przewodniczącą Komisji Zakładowej i przez M. W. jako sekretarza Komisji Zakładowej; dokument ten został nadto opatrzony pieczęcią powoda jako Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o. Ś. Zakład Przewozów Regionalnych. Nadto został dołączony, poświadczony za zgodność z oryginałem przez radcę prawnego D. D., odpis uchwały 23/2005, opatrzony pieczęcią powoda, w brzmieniu takim jak na pełnomocnictwie. W uchwale tej stwierdza się, że „Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” przy Ś. Zakładzie Przewozów Regionalnych na posiedzeniu w dniu 1 stycznia 2005 r. postanawia dać pełnomocnictwo do zawierania umów i reprezentowania Komisji osobom: M. S. i M. W”. Po uchwałą wymieniono dziesięć nazwisk jako członków zarządu, przy czym podpisy złożyło osiem osób. Pomimo wskazania w tym dokumencie, że podpisy są podpisami członków zarządu, nie ma podstaw do przyjęcia, iż chodzi tu o organ nieznaną statutowi czy też inny niż „władza wykonawcza”. Jak wskazano, statut w § 34 ust. 4, pozwala władzę wykonawczą nazywać również zarządem.

Badając znaczenie uchwały nr 23/2005, odwołać należy się do postanowień statutu Związku. Z § 41 ust. 1 statutu wynika, że władza wykonawcza, czyli komisja zakładowa (§ 34 ust. 3), zwana też zarządem (§ 34 ust. 6), kieruje działalnością danej jednostki organizacyjnej (tu: działalnością Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w PKP Przewozy Regionalne Spółka z o. o. Ś. Zakład Przewozów Regionalnych) i reprezentuje ją na zewnątrz. W § 42 ust. 8 postanowiono zaś, że jeżeli komisja zakładowa nie powołała prezydium, co ma miejsce u powoda, realizuje ona zadania i wypełnia kompetencje prezydium udzielając upoważnienia co najmniej dwóm swoim członkom. Uchwała nr 23/2005 jest zatem realizacją postanowienia zawartego w § 42 ust. 8 statutu. Prowadzi to do wniosku, że komisja zakładowa (zwana też zarządem), jako organ wieloosobowy, wyznaczyła ze swego składu dwie osoby, które uzyskały w stosunkach zewnętrznych przymiot piastuna organu. Stanowisko skarżącego, że osoby te są pełnomocnikami (prawa materialnego), mimo użycia takiego określenia w uchwale, jest nietrafne, przeczą temu bowiem postanowienia statutu. Tym samym nietrafny jest zarzut naruszenia przepisów art. 96 k.c. i art. 106 k.p.c.

Uchwała nr 23/2005 jest dokumentem, który wskazuje, że M. S. i M. W. są osobami uprawnionymi do działania jako organ osoby prawnej, powoda.

Oświadczenia składane przez piastuna organu osoby prawnej są oświadczeniami samej osoby prawnej.

Oświadczenie złożone przez M. S. i M. W. o udzieleniu pełnomocnictwa procesowego radcy prawnemu, wyrażające się również w złożeniu podpisów na dokumencie pełnomocnictwa, jest oświadczeniem samego powoda.

Dopuszczalność poświadczenia przez pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym lub adwokatem, za zgodność z oryginałem dokumentu (tu: uchwały nr 23/2005) wykazującego umocowanie organu osoby prawnej udzielającego pełnomocnictwa procesowego, przed zmianą z dniem 1 stycznia 2010 r. art. 89 k.p.c., wynikała z orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. uchwała z dnia 30 marca 2006 r. III CZP 14/06 OSNC 2006/10/165, postanowienie z dnia 12 lipca 2006 r. V CZ 55/06 nie publ., wyrok z dnia 30 stycznia 2008 r. III CSK 235/07 niepubl., wyrok z dnia 25 lutego 2010 r. V CSK 297/09 niepubl.). Tę linię orzecznictwa skład rozstrzygający sprawę niniejszą podziela, wyrażając pogląd, że dokument wykazujący umocowanie organu osoby prawnej udzielającego pełnomocnictwa stanowi element pełnomocnictwa procesowego. Skoro pełnomocnik procesowy będący radcą prawnym lub adwokatem mógł sam uwierzytelnić odpis udzielonego mu pełnomocnictwa, to uprawnienie to obejmowało również treść dokumentu wykazującego umocowanie osób, które w imieniu osoby prawnej podpisały pełnomocnictwo procesowe.

Nietrafne są zatem zarzuty skarżącego, że powód nie miał organu powołanego do reprezentowania oraz, że pełnomocnik nie był należycie umocowany; tym samym nie zachodzi przesłanka nieważności postępowania określona w art. 379 pkt 2 k.p.c.

Odnosząc się nadto do twierdzeń skarżącego, że umocowanie organu udzielającego pełnomocnictwa nie zostało należycie wykazane wobec braku dostatecznej ilości podpisów pod uchwałą nr 23/2005 oraz, że uchwała, jako pochodząca z roku 2005, niedostatecznie wykazuje, iż również w roku 2008 osoby w niej wymienione były umocowane do udzielenia pełnomocnictwa procesowego,

zauważyć należy. Uchwała nr 23/2005 stanowi dowód, że M. S. i M. W., członkowie zarządu powoda, zostali umocowani przez zarząd, do reprezentowania powoda jako osoby prawnej. Dokument ten wraz z statutem związku i poświadczeniem rejestracji stanowiącym dowód zarejestrowania powoda w Rejestrze Podstawowych Jednostek Organizacyjnych Związku Regionu Ś. wystarczająco dokumentował, że osoby podpisujące pełnomocnictwo działały w imieniu powoda. Nie istnieje obowiązek dokumentowania, że dany organ osoby prawnej wyraził swoją zbiorową wolę z zachowaniem np. wewnętrznego regulaminu urzędowania. Złożone wraz z pozwem wskazane wyżej dokumenty pozwalały przyjąć, że prawidłowość pełnomocnictwa została należycie udokumentowana. Tylko wykazanie przez skarżącego w toku postępowania, że M. S. i M. W. nie byli umocowani do reprezentowania powoda, mogłoby spowodować podjęcie przez Sąd czynności zmierzających do wyjaśnienia takiego zarzutu. Nie było też żadnego dowodu, że w dacie udzielania pełnomocnictwa procesowego uchwała nr 23 /2005 utraciła aktualność.

Można co do zasady zgodzić się ze skarżącym, że pełnomocnik powoda powinien był wraz z dokumentami, o których była mowa, złożyć odpis z KRS dotyczący ogólnopolskiej organizacji NSZZ „Solidarność”. Uwzględnić jednak należy, że zarejestrowanie NSZZ „Solidarność” jest, jak już wskazano, faktem historycznym, ponadto, w okolicznościach sprawy niniejszej, żadne dane zapisane w KRS, poza faktem właśnie dokonania rejestracji, dla ustalenia prawidłowości pełnomocnictwa, nie były potrzebne. Fakty historyczne nie wymagają dowodzenia, zatem ów brak, usunięty zresztą w toku postępowania, nie usprawiedliwił zarzutu niedokonania zwrotu pozwu w postępowaniu gospodarczym. Ponadto rozpoznanie sprawy w warunkach uzasadniających zwrot pozwu nie prowadzi do nieważności postępowania .

Mając na uwadze, że zarzut nieważności postępowania podniesiony w skardze kasacyjnej okazał się nieuzasadniony, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w wyroku.

db